

L'últim dels ítems de l'escala (16) que qüestiona si als sords els agrada que es vegi l'audífon es constata una igualtat absoluta d'opinions, a favor i en contra. L'audífon és l'element que, a primer cop d'ull, identifica al sord i, alhora, és l'element que els fa "més oients". Sense comptar amb el subjecte 15 que mai no porta audífon perquè és sord profund de 4rt grau i la utilitat del audífon és precària, un total de 17 sords afirmen que no els agrada que es vegi l'audífon, mentre que 16 ho neguen. A més a més, els cinc sords que es decanten per una identitat d'oient, coincideixen en que no els agrada que es vegi l'audífon.

En la segona part de l'estudi, s'explora si les variables intrínseques, com ara el grau de pèrdua auditiva, l'edat, el gènere, o bé la competència lingüística i comunicativa del subjecte influeixen sobre la seva identitat.

S'observen diferències significatives entre el grau de pèrdua auditiva del sord i l'ítem 2 amb un enunciat referent a la identitat de sord que diu: "quan conec un nou amic li dic ràpidament que sóc sord" ($P < 0.05$), tal com es pot veure en la pàg. 18 de l'annex. Es pot afirmar, per tant, que un 65 % dels sords profunds declaren la seva sordesa quan coneixen a un nou amic, en canvi, només ho fan un 21 % dels sords severos.

És lògic que a un sord profund li resulti més difícil amagar la seva sordesa que a un sord sever ja que no pot regular el ritme, el timbre i l'entonació de la seva parla i, per tant, en establir comunicació amb un company es fa palesa la seva deficiència. Per a la resta d'ítems de l'escala, el grau de pèrdua auditiva no estableix diferències significatives entre els sords profunds i els sords severos.

L'edat del sord és una variable significativa davant l'ítem 9 ("és important tenir amics sords i amics oients"). En aquest sentit, la mitjana d'edat dels sords que estan d'acord amb l'enunciat és de 15 anys; i estan en desacord, els que tenen una mitjana de 12 anys. Per tant, a mesura que augmenta l'edat del subjecte es considera més important tenir tant amics sords com amics oients ($P < 0.05$)-en la pàg.18 de l'annex s'observa l'anàlisi estadístic de les dades.

La presència d'un membre sord en la família (pares, germans o avis) també obté diferències significatives, encara que sols en l'ítem 4 de l'escala (ítem d'identitat d'oient que diu "em semblo més als oients que als sords"). Així, no és estrany que els sords fills de pares oients reforcin un model d'identitat d'oient i, per tant, es sentin significativament més semblants als

oients que els sords fills de pares sords o que pertanyen a famílies on hi ha altres membres sords ($P < 0.05$), com es pot comprovar en la pàg.19 de l'annex.

Respecte a la competència lingüística del sords, l'ítem 6 del grup d'identitat dual ("m'és igual casar-me amb un noi/a sord/a o amb un noi/a oient") obté diferències significatives en funció del nivell d'expressió oral; és a dir, un 75% dels adolescents sords de la mostra amb un nivell d'expressió oral *suficient* i *òptim*, no donen importància en casar-se amb un oient o amb un sord. La significació d'aquestes dades ($P < 0.05$) poden comprovar-se en la pàg.19 de l'annex.

D'altra banda, la intel·ligibilitat de la parla del sord, en cap cas, influeix sobre la seva identitat. En canvi, el nivell de comprensió oral estableix diferències significatives en dos dels ítems de l'escala. D'una banda, l'ítem 6 ("m'és igual casar-me amb un sord que amb un oient"), amb resultats que coincideixen amb els obtinguts anteriorment $-P < 0.05-$; i d'altra banda, l'ítem 11 d'identitat de sords ("només treballaré amb companys sords") en que els sords amb un nivell *suficient* i *òptim* es mostren més en desacord amb l'enunciat $-P < 0.05$). La significació d'ambdòs ítems es poden veure en la

pàg.20 de l'annex.

Finalment, cal assenyalar algunes significacions en relació a la competència comunicativa dels adolescents sords de la mostra ($P < 0.05$). En primer lloc, tots els sords que obtenen un nivell de recepció *òptim* i *suficient* els és igual treballar amb un companys sord o bé oient (I3) i solament dos subjectes amb un nivell *insuficient* i *molt baix*, respectivament, es mostren en contra de l'enunciat.

Coincidint amb aquestes dades, la totalitat de sords *òptims* locutors i un gran nombre dels qui obtenen un nivell *suficient* neguen que sols treballaran amb sords (I11).

Ambdòs ítems, amb contingut relacionat amb el futur treball, indiquen la preferència per interactuar igualment amb companys sords i amb companys oients. En la pàg.21 de l'annex es troben els resultats estadístics obtinguts.

No s'observen diferències significatives quan el sord actua com a "reparador" d'una informació; és a dir, quan davant d'una incomprensió del receptor el sord ha de modificar la informació donada inicialment per tal de

fer-la més entenedora.

Es pot establir algun tipus de relació entre la identitat del sord i les diferents dimensions del seu autoconcepte?; els sords amb identitat d'oient tenen un autoconcepte acadèmic i social més baix que els sords d'identitat dual?. L'exploració de les dades recollides sobre l'autoconcepte podran donar resposta a aquestes i altres qüestions.

6.3 AUTOCONCEPTE DE L'ADOLESCENT SORD

L'anàlisi de l'autoconcepte del sord s'ha realitzat a partir de tres tècniques exploratòries amb característiques diferents: una escala tancada multidimensional; un autoinforme escrit obert ("qui sóc jo?"); i un autoinforme escrit semiobert.

6.3.1 Multidimensionalitat de l'autoconcepte:

Amb l'edat, l'autoconcepte es va fent progressivament més diferenciat i es van perfilant diferents facetes. Per aquesta raó, l'estudi parteix d'un concepte multidimensional de l'autoconcepte que engloba l'acceptació d'un

mateix o autoestima, la imatge social i la imatge acadèmica. L'escala depurada que s'ha utilitzat en aquest treball obté un coeficient de fiabilitat Alpha alt (0.8502), tal i com es pot veure en la pàg.22 de l'annex.

El procediment d'anàlisi seguit valora els resultats obtinguts tenint en compte els ítems inclosos en cadascuna d'aquestes dimensions.

6.3.1.1 *Autoestima:*

L'autoestima es refereix al grau d'acceptació d'un mateix. D'entre els 9 ítems que configuren aquesta dimensió s'observen diferències significatives en 5 ítems de l'escala (I3, I9, I16, I25 i I26) en funció d'algunes variables intrínseques als subjectes.

Un 50% dels sords profunds de la mostra pensen que normalment fan bé les coses (I26) i el 50% restant adopta una postura intermitja, afirmant que només a vegades fan bé les coses. En canvi, d'entre el grup de sords severos, un subjecte declara que normalment no fa bé les coses i una gran majoria (78%) ni ho confirmen ni ho desmenteixen. Semblaria, per tant, que els sords profunds mostren una major confiança en sí mateixos que els sords severos. La

significació d'aquestes dades es poden observar en l'annex pàg.25.

En referència al mateix enunciat, també s'observen diferències significatives en funció de la competència comunicativa del sord. Els resultats indiquen que els sords *òptims* receptors (100%) i la major part dels "reparadors" *òptims* (88,9%) només a vegades consideren que fan bé les coses.

El fet més destacable de les dades obtingudes és la constatació de que els sords que tenen un nivell *insuficient* o *molt baix* com a receptors o "reparadors" no sembla que desconfiïn en les seves possibilitats ja que un alt percentatge afirmen que normalment fan bé les coses. Per tant, no es pot afirmar que existeixi una relació directament proporcional entre el nivell adquirit com a sord receptor i sord "reparador" i la confiança en realitzar bé les coses. L'anàlisi estadístic es troba en les pàgines 25 i 26 de l'annex.

Tanmateix, els resultats indiquen que tots els sords amb un nivell *òptim* com a receptors d'una informació s'accepten a sí mateixos (125 "m'agrada com sóc") i, en canvi, quan la seva intel.ligibilitat de la parla és *òptima* s'observa una major varietat d'opinions.

Potser, el resultat més destacable en referència a aquest últim aspecte és l'absència de subjectes amb un nivell *insuficient* o *molt baix* d'intel.ligibilitat que afirmen que s'agraden com són.

En aquesta mateixa línia, els dos sords amb un nivell *molt baix* com a receptors afirmen que hi ha algunes parts del seu cos que no els agrada (I9). El percentatge de subjectes segueix sent elevat quan el nivell del sord és *insuficient* o *suficient* (63,6% i 61,5%, respectivament), en canvi, d'entre els 7 subjectes amb un nivell *òptim* com a receptors, 5 d'ells (un 71,4%) diuen que no és veritat que hi hagi parts del seu cos que no els agradi.

Per tant, l'acceptació del seu cos tendeix a augmentar a mesura que augmenta el nivell del sord com a receptor. Per comprovar la significació d'aquests resultats, consultar la pàg.26 de l'annex.

D'altra banda, les dades indiquen que a mesura que augmenta el nivell obtingut en estratègies de "reparació" o modificació d'una informació, augmenta el sentiment de ser estimat (I16). Concretament, un 88,9% dels sords amb un nivell *òptim* o *suficient* es senten estimats. Per contra, alguns sords amb nivell *insuficient* o *molt baix* posen en dubte la veracitat de

l'enunciat, com es comprova en la pàg.27 de l'annex.

Finalment, el nivell de comprensió oral ha estat significatiu quan es pregunta als sords de la mostra si demanen ajut a algú davant d'un problema (I3). Dels resultats obtinguts cal destacar que la totalitat dels sords amb un nivell *òptim* de comprensió (n=11) afirmen que en situacions conflictives sempre demanen ajut, en canvi, 9 dels 11 sords amb un nivell *suficient* sempre ho fan i 2 d'ells sols de vegades. Per a veure la significació de les dades consultar la pàg.27 de l'annex.

6.3.1.2 *Autoconcepte social:*

L'autoconcepte social es forma a partir de les experiències interactives amb els altres. La importància d'aquesta dimensió en la construcció de l'autoconcepte, sobretot durant l'adolescència, ha estat el motiu pel qual l'escala inclou un nombre d'ítems superior a les altres dimensions. Dels 15 ítems que fan referència a l'autoconcepte social, 3 d'ells configuren la imatge física .

L'aparença física resulta ser especialment important per les adolescents

sordes de la mostra les quals mostren un interès significativament superior als nois en escollir la seva roba -I11-.

En relació al grau de pèrdua auditiva, els resultats indiquen que els sords profunds es consideren més "guapos" (I2) que els sords severos i, del grup de sords considerats bons "reparadors", els qui tenen un nivell *suficient* (88,9%) es consideren més "guapos" que els qui tenen un nivell *òptim* (16,7%). Per tant, l'autoconcepte social esdevé més positiu pels sords profunds i pels sords amb nivells més baixos en competència comunicativa. La significació del conjunt d'aquestes dades es poden veure en la pàg.28 de l'annex. No s'observen altres diferències significatives en relació a aquest aspecte concret de l'autoconcepte social.

A banda de la imatge física, cal esmentar l'obtenció d'altres resultats significatius segons si pertanyen a una família amb altres membres sords, segons el grau de pèrdua auditiva i segons la seva competència lingüística. Concretament, s'observen diferències significatives entre els sords fills de pares oients i els sords membres d'una família de sords en relació al fet de tenir més amics oients (I23) $-P < 0.05-$.

Com es pot observar en la pàg.29 de l'annex, un 78,3 % dels sords fills de pares oients desitgen tenir més amics oients (I23) i sols un 54,5 % de l'altre grup ho desitgen. Cal destacar, especialment, que un 27,3 % dels sords fills de pares sords o amb altres membres familiars amb sordesa no volen tenir més amics oients (subjectes nº 1, 5, 8, 29). De nou, amb aquestes dades, es destaca la importància de l'entorn familiar del sord en el seu procés de socialització.

Un 70% de sords profunds consideren que tenen més coses bones que dolentes (I18) i sols un 35,7% dels sords severos estan d'acord amb l'enunciat. El sord profund, segons aquestes dades, tindria un autoconcepte més positiu que el sever probablement perquè ha estat tractat com a sord molt més precoçment.

Tanmateix, en relació a la competència lingüística del sord, s'observa que dels 4 subjectes que presenten un nivell *molt baix* de comprensió oral, 3 afirmen que és veritat que tenen més coses dolentes que bones, en canvi, els subjectes amb un nivell *insuficient* majoritàriament pensen el contrari (87,5%). Els percentatges es mantenen força elevats en nivells superiors, tal i com es comprova a la pàg.29 de l'annex.

També s'obtenen resultats significatius en relació a l'ítem 5 que planteja la possibilitat de tenir més amics sords a classe. El fet de tenir un nivell *molt baix* de comprensió oral no està relacionat amb el fet de voler tenir més amics sords a classe. Ben al contrari, a mesura que el nivell de comprensió oral augmenta, els nombre de subjectes que volen tenir un company sord a classe també augmenta, com es pot veure a continuació ($P < 0.05$). La significació dels resultats es troben en la pàg.30 de l'annex. Es pot suposar, per tant, que existeix una relació positiva entre comprensió oral i assumptió de la sordesa en els graus de pèrdua auditiva estudiats.

Finalment, els sords amb un nivell *òptim* de comprensió i expressió oral consideren que a la gent li agrada estar amb ells (I10). Únicament el subjecte n°7, amb un nivell *molt baix* de comprensió i expressió oral, i el subjecte n°4, amb un nivell *insuficient* de comprensió oral i *suficient* d'expressió oral, mostren el seu desacord amb l'enunciat. Els resultats estadístics es troben a les pàgines 30 i 31, respectivament.

6.3.1.3 *Autoconcepte acadèmic:*

L'autoconcepte acadèmic està integrat per 5 ítems de l'escala.

S'obtenen resultats significatius en l'ítem 19 que qüestiona al sord si normalment obté bones notes ($P < 0.05$), com es pot veure en la pàg.31 de l'annex. Al respecte, un 50% dels sords profunds afirmen que normalment treuen bones notes i un 40%, sols de vegades. Aquest resultat contrasta amb l'opinió dels sords severs, entre els quals sols un 7,1% està d'acord amb l'enunciat, un 21,4% està en desacord i un 71,4% indica que únicament de vegades obté bones notes.

Els sords òptims receptors d'una informació, en relació al mateix enunciat, pensen que sols de vegades obtenen bones notes. El més sorprenent és que precisament els dos subjectes amb un nivell *molt baix* (nº7 i 17) i un 54,5% dels sords amb un nivell *insuficient* afirmen que normalment obtenen bones notes, tal i com es pot observar a la pàg.32 de l'annex.

Un altre dels ítems significatius en funció d'un dels aspectes comunicatius és l'ítem nº1 que valora si al sord li costa estudiar. Els resultats indiquen que els sords que no són bons locutors, reconeixen la seva dificultat per estudiar; un 47,4% dels sords amb un nivell *suficient* estan d'acord i els sords *òptims* són els qui en menor percentatge declaren que els costa estudiar.

La constatació de les dificultats en l'estudi augmenten progressivament en relació al nivell obtingut com a locutor. Les dades estadístiques es troben en la pàg.32 de l'annex.

Per a la resta d'ítems de l'escala referents a l'autoconcepte acadèmic no s'ha trobat resultats significatius.

Les respostes obtingudes en una entrevista individual confirmen que als adolescents sords de la mostra els agrada anar a una escola amb companys oients (93,5%) perquè els permet tenir amics oients i poden desenvolupar les seves capacitats comunicatives, però alguns d'ells constaten les dificultats acadèmiques que hi troben.

6.3.2 Prioritats en la definició de sí mateix

6.3.2.1 Anàlisi descriptiu de les respostes:

La prova del "Qui sóc jo?"(KHUN & Mc.PARTLAND, 1952), que consisteix a descriure's un mateix en 20 línies, s'analitza agrupant les respostes dels subjectes en categories. Fonamentalment, s'utilitzen les